

Príloha č. 1 k časti B. Osobitné práva (čl. 5 – 30)

Zvyšovanie povedomia (čl. 8)

Slovenské národné stredisko pre ľudské práva v roku 2012 realizovalo vzdelávanie pre 90 účastníčok/účastníkov v rámci workshopov, komunitných centier, škôl a inštitúcií. Následne v roku 2013 bolo realizovaných 25 podujatí pre stovky účastníčok/účastníkov v spolupráci s inšpektorátmi práce či Slovenskou katolíckou charitou. V roku 2014 bolo realizovaných 28 vzdelávacích aktivít pre 635 účastníčok/účastníkov. V roku 2015 bolo realizovaných celkovo 27 vzdelávacích aktivít pre 566 účastníčok/účastníkov, v roku 2016 bolo realizovaných 46 vzdelávacích aktivít pre 1256 účastníčok/účastníkov. Stredisko v roku 2017 realizovalo 17 vzdelávacích aktivít pre 511 účastníčok/účastníkov, v roku 2018 bolo realizovaných 46 vzdelávacích aktivít celkovo pre 1026 účastníčok/účastníkov a doposiaľ v roku 2020 bolo realizovaných 33 vzdelávacích aktivít celkovo pre 123 účastníčok/účastníkov.

Vzdelávacie aktivity sú určené pre všetky subjekty, ktorých sa problematika práv osôb so zdravotným postihnutím týka vrátane ústredných orgánov štátnej správy, ktoré sa podieľajú na tvorbe celoštátnych stratégií zameraných na podporu a ochranu ľudských práv a akčných plánov na príslušné obdobie. Súčasťou vzdelávacích aktivít na vyššie uvedené témy je problematika práv osôb so zdravotným postihnutím, ktorá je ich neoddeliteľnou súčasťou a zároveň dochádza k rozširovaniu povedomia nielen pre dospelé cieľové skupiny, ale aj pre deti a mládež na základných, stredných a vysokých školách. Stredisko každoročne zasiela ponuku vzdelávania na základné, stredné školy, inštitúcie a organizácie, ktoré priamo s problematikou práv osôb so zdravotným postihnutím pracujú, alebo považujú tému za nevyhnutnú z dôvodu šírenia osvety a ktoré sa podieľajú na tvorbe rôznych koncepcií, projektov a jednotlivé informácie využívajú pri ich realizácii. Všetky aktivity Strediska sa uskutočňujú na základe dopytu subjektov, opakovane a v pravidelných intervaloch s inštitúciami, základnými alebo strednými školami, a to vo variantoch, ktoré sú štandardnou ponukou Strediska v trvaní min. 90 min a viac.

Prístup k spravodlivosti (čl. 13)

V rámci Civilného mimosporového poriadku došlo v konaní o spôsobilosti na právne úkony k posilneniu postavenia osoby, o spôsobilosti ktorej sa koná:

- osoba, o ktorej spôsobilosti sa rozhoduje, má v tomto súdnom konaní plnú procesnú spôsobilosť, aj keď jej bola skorším rozhodnutím obmedzená;
- na ochranu jej práv koná zákonný zástupca, prípadne procesný opatrovník; ak sú ich procesné úkony v rozpore, posúdi súd, ktorý úkon je v záujme tejto osoby;
- rozhodnutie v samotnej veci súd doručuje okrem zákonného zástupcu alebo procesného opatrovníka aj osobe, o ktorej spôsobilosti sa rozhoduje. Ak o to požiada, súd jej bude doručovať všetky písomnosti z tohto procesu. Pri rozhodovaní o spôsobilosti súd vždy vypočuje osobu, o ktorej spôsobilosti sa koná. Ak by bol však takýto „výsluch“ na ujmu jej zdravotného stavu, súd takúto osobu vzhľadne. Inštitút vzhliadnutia slúži na to, aby sa súd reálne oboznámil s osobou, o ktorej spôsobilosti na právne úkony práve rozhoduje. Ak táto osoba na tom trvá, vypočutie zo strany súdu je povinné;
- osoba, o ktorej spôsobilosti sa koná, môže požiadať, aby sa zúčastňoval konania jej dôverník, ktorý nie je jej zástupcom;

- konanie o obmedzení spôsobilosti na právne úkony je spojené s konaním o ustanovení opatrovníka;
- ak súd rozhodne o obmedzení spôsobilosti na právne úkony, vo výroku rozsudku vymedzí rozsah, v akom spôsobilosť osoby na právne úkony obmedzil a ustanoví jej opatrovníka.

Civilným sporovým poriadkom boli vykonané i zmeny v právnej úprave detenčných konaní (konaní o prípustnosti prevzatia a držania v zdravotníckom zariadení), a to:

- okrem umiestneného a zdravotníckeho zariadenia môže súd na návrh pribrať do konania aj blízku osobu umiestneného, ak to považuje pre vedenie konania a ochranu umiestneného za účelné;
- ustanovuje sa osobitný procesný režim vo vzťahu k procesnej spôsobilosti umiestneného. Podľa § 257 ods. 1 CMP „ak je umiestnený plnoletý, má v konaní spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu aj vtedy, ak nemá spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu“;
- prípadný rozpor úkonov zákonného zástupcu, resp. procesného opatrovníka s úkonmi umiestneného, súd posúdi pri preferencii záujmov umiestneného;
- zákon upresňuje okruh tých, ktorým sa doručuje meritórne rozhodnutie a nóvum právnej úpravy spočíva aj v tom, že osobe, o ktorej spôsobilosť na právne úkony ide, doručí rozhodnutie vo veci samej bezvýnimčne. Ak o to požiada, musí jej súd doručovať všetky písomnosti v konaní bez ohľadu na jej zastúpenie;
- zákon ustanovuje osobitnú manudukčnú povinnosť súdu, pri ktorej sa akcentuje špeciálne kritérium procesnej vhodnosti so zreteľom na zdravotný stav umiestneného v zmysle zachovania princípu účinného prístupu k spravodlivosti;
- v zmysle § 259 CMP z dôvodu špecifickej povahy tohto konania umožní súd z psychologických dôvodov účastníkovi konania (umiestnenému) požiadať, aby sa konania zúčastňoval jeho dôverník, ktorého úlohou je morálna intervencia a podpora umiestneného;
- nóvum je aj obligatórne vydanie uznesenia o začatí konania o prípustnosti ďalšieho držania v zdravotníckom zariadení a taxatívne vymedzenie okruhu osôb procesne legitimovaných na podanie návrhu na začatie konania o prípustnosti ďalšieho držania v zdravotníckom zariadení.

Na právnu pomoc má nárok ten, kto sa nachádza v stave materiálnej núdze, ak je v právnom spore vylúčená zrejma bezúspešnosť sporu a hodnota sporu prevyšuje minimálnu mzdu (pre rok 2020 je minimálna mzda 580 €) okrem sporov, v ktorých hodnotu sporu nie je možné vyčíslieť v peniazoch. Materiálnou núdzou možno chápať stav, keď je fyzická osoba poberateľom dávky a príspevkov k dávke v hmotnej núdzi alebo stav, keď príjem fyzickej osoby nedosahuje 1,6 násobok životného minima a zároveň si táto fyzická osoba nemôže zabezpečiť využívanie právnych služieb svojím majetkom, teda jeho predajom, príp. prenájmom. Záujemca o poskytnutie právnej pomoci sa môže dostaviť do kancelárie alebo konzultačného pracoviska Centra právnej pomoci (na Slovensku sa nachádza 15 kancelárií centier právnej pomoci a 28 konzultačných pracovísk), kde dostane tlačivo – formulár žiadosti o poskytnutie právnej pomoci (žiadosť nie je spoplatnená), ktoré je potrebné vyplniť, priložiť k nemu potrebné doklady a odovzdať alebo zaslať do príslušnej kancelárie podľa trvalého pobytu, prípadne prechodného pobytu. V prípade záujmu môže žiadateľ využiť inštitút predbežnej konzultácie. Predbežná konzultácia je dobrovoľná konzultácia s právnikom centra, je možné ju využiť bez podania žiadosti o poskytnutie právnej pomoci,

prípadne pred jej podaním, ak klient potrebuje vysvetliť podmienky na poskytnutie právnej pomoci alebo základnú právnu radu (napr. ujasnenie si, o aký druh sporu ide, či nejde o spor bezúspešný alebo či riešenie právneho sporu spadá do pôsobnosti centra).

Právo na poskytnutie právnej pomoci bez finančnej účasti má žiadateľ/klient vtedy, keď spĺňa súčasne tieto tri podmienky:

- nachádza sa v stave materiálnej núdze: v stave materiálnej núdze sa žiadateľ/klient nachádza vtedy, keď jeho príjem nedosahuje 1,6 násobok sumy životného minima alebo je poberateľom dávky v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke a využívanie právnych služieb si nemôže zabezpečiť iným svojím majetkom. (Pr.: Prepočet 1,4 násobku sumy životného minima (ŽM) pre jednu dospelú osobu sa rovná sume 294,28 €. Počtom spolu posudzovaných osôb sa hranica násobku ŽM zvyšuje).
- nejde o zrejmu bezúspešnosť sporu: ak sa spor, v ktorom žiada klient o poskytnutie právnej pomoci, po jeho posúdení centrom javí ako zrejme bezúspešný, napríklad pre uplynutie zákonných lehôt alebo pre nedostatok dôkazov.
- hodnota sporu prevyšuje hodnotu minimálnej mzdy ustanovenej zákonom: splnenie tejto podmienky sa žiada v sporoch, ktorých hodnotu je možné vyčíslieť a táto hodnota prevyšuje sumu minimálnej mesačnej mzdy. Splnenie tejto podmienky sa nevyžaduje, ak hodnotu sporu nie je možné vyčíslieť (napr. ak rodič žiada o zvýšenie výživného na dieťa).

Právo na poskytnutie právnej pomoci s finančnou účasťou 20% trov právneho zastúpenia má žiadateľ/klient vtedy, keď spĺňa súčasne tieto tri podmienky:

- príjem žiadateľa/klienta presahuje 1,4-násobok sumy životného minima a súčasne nepresahuje 1,6-násobok uvedenej sumy a nemôže si využívanie právnych služieb zabezpečiť svojím majetkom: (Pr.: Prepočet 1,6 násobku sumy životného minima pre jednu dospelú osobu sa rovná sume 336,20 €)
- nejde o zrejmu bezúspešnosť sporu,
- hodnota sporu prevyšuje hodnotu minimálnej mzdy ustanovenej zákonom.

Ochrana pred mučením alebo krutým, neľudským či ponižujúcim zaobchádzaním alebo trestaním (čl. 15)

Slovenská republika je zmluvnou stranou základných dohovorov OSN v oblasti ľudských práv a základných slobôd, medzi nimi aj Dohovoru proti mučeniu a inému neľudskému a ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu (ďalej len „dohovor“).

Podľa čl. 1 Vyhlášky ministra zahraničných vecí z 18. augusta 1988 o *Dohovore proti mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu* sa pod pojmom „mučenie“ rozumie akékoľvek konanie, ktorým je človeku úmyselne pôsobená silná bolesť alebo telesné alebo duševné utrpenie s cieľom získať od neho alebo od tretej osoby informácie alebo priznanie, potrestať ho za konanie, ktorého sa dopustil on alebo tretia osoba alebo z ktorého sú podozriví alebo s cieľom zastrašiť alebo prinútiť jeho alebo tretiu osobu alebo z akéhokoľvek iného dôvodu založeného na diskriminácii akéhokoľvek druhu, keď takú bolesť alebo utrpenie spôsobí verejný činiteľ alebo iná osoba konajúca z úradného poverenia alebo z ich podnetu alebo s ich výslovným alebo tichým

súhlasom. Toto vymedzenie nezahŕňa bolesť alebo utrpenie, ktoré vznikajú iba v dôsledku zákonných sankcií, sú od týchto sankcií neoddeliteľné alebo sú s nimi náhodou vyvolané.

Hmotnoprávna úprava postihu „mučenia“ je upravená vo viacerých skutkových podstatách osobitnej časti zákona č. 300/2005 Z. z. Trestného zákona v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“).

Dvanásť hlava osobitnej časti Trestného zákona („Trestné činy proti mieru, proti ľudskosti, trestné činy terorizmu, extrémizmu a trestné činy vojnové“) obsahuje viaceré skutkové podstaty trestných činov, ktoré postihujú akt mučenia alebo iného neľudského alebo krutého zaobchádzania definovaný dohovorom, a to najmä:

- genocídium podľa § 418 Trestného zákona,
- mučenie a iné neľudské alebo kruté zaobchádzanie podľa § 420 Trestného zákona,
- neľudskosť podľa § 425 Trestného zákona (s odkazom na čl. 7 Rímskeho štatútu Medzinárodného trestného súdu),
- vojnová krutosť podľa § 431 Trestného zákona,
- vojnové bezprávie podľa § 433 Trestného zákona (s odkazom na čl. 8 Rímskeho štatútu Medzinárodného trestného súdu).

Podľa § 420 Trestného zákona mučenie spočíva v konaní páchatel'a, ktorý v súvislosti s výkonom právomoci orgánu verejnej moci, z jeho podnetu alebo s jeho výslovným alebo tichým súhlasom inému týraním, mučením alebo iným neľudským alebo krutým zaobchádzaním spôsobí telesné alebo duševné utrpenie. Páchatel'om tohto trestného činu môže byť len osoba, ktorej bola zverená právomoc orgánu verejnej moci, pričom trestný čin musí byť spáchaný v súvislosti s výkonom tejto právomoci.

Štatistické údaje k vyššie uvedeným trestným činom podľa dvanásť hlavy osobitnej časti Trestného zákona za Slovenskú republiku (v rokoch 2016 až 2020) sú uvedené v tabuľke.

§ TZ*	2016		2017		2018		2019		2020**	
	Zistené trestné činy	Počet objasnených trestných činov (stíhané osoby)	Zistené trestné činy	Počet objasnených trestných činov (stíhané osoby)	Zistené trestné činy	Počet objasnených trestných činov (stíhané osoby)	Zistené trestné činy	Počet objasnených trestných činov (stíhané osoby)	Zistené trestné činy	Počet objasnených trestných činov (stíhané osoby)
418	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
420	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
425	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
431	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
433	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Zdroj: Evidenčno-štatistický systém kriminality, Prezídium Policajného zboru

* Trestný zákon

**štatistický údaj za mesiace január až apríl 2020

Akt mučenia, resp. neľudského a krutého a ponižujúceho zaobchádzania je obsiahnutý aj v skutkovej podstate trestného činu týrania blízkej osoby a zverenej osoby, ktorý je upravený v § 208 tretej hlavy osobitnej časti Trestného zákona. *Týranie* je zlé zaobchádzanie s blízkou alebo zverenou osobou, ktoré sa vyznačuje vyšším stupňom hrubosti a bezcitnosti a určitou trvalosťou, ktoré táto osoba pociťuje ako ťažké príkorie. Osobou zverenou do starostlivosti alebo výchovy páchatel'a môže byť maloleté dieťa ale aj dospelá osoba, ktorá pre svoju chorobu, starobu, telesné či duševné postihnutie je odkázaná na starostlivosť inej osoby.

Štatistické údaje o prípadoch a trestných stíhaniach osôb pri trestnom čine týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 Trestného zákona za Slovenskú republiku (v rokoch 2016 až 2020) sú uvedené v tabuľke. Z dostupných štatistických údajov nie je možné selektovať prípady týrania blízkej osoby a zverenej osoby, v ktorých obeťou bola zdravotne postihnutá osoba.

§ 208 TZ*		2016	2017	2018	2019	2020***
Zistené trestné činy		453	502	423	405	215
Objasnené trestné činy		246	287	258	226	91
Stíhané a vyšetrované osoby celkom		269	320	281	248	117
Ukončených		141	192	170	122	9
Návrh na podanie obžaloby podľa § 209 TP**		106	153	146	106	6
Odložené podľa § 197/1c TP s odkazom na § 9/1 TP alebo zanikla trestnosť činu podľa § 197/2 TP s odkazom na § 215/2 TP	neprípustnosť trestného stíhania alebo zanikla trestnosť činu (neúčelné trestné stíhanie)	1	1	0	1	0
Odložené podľa § 197/1c TP s odkazom na § 9/1d TP	páchatel' zomrel	0	0	2	1	0
Návrh na konanie o dohode o vine a treste podľa § 232 TP		20	17	5	2	1
Prerušené trestné stíhanie podľa § 228 TP		1	1	1	1	0
Návrh na zastavenie trestného stíhania podľa § 215 TP		13	19	16	11	2

Zdroj: Evidenčno-štatistický systém kriminality, Prezídium Policajného zboru

* Trestný zákon

** zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“)

*** štatistický údaj za mesiace január až apríl 2020

Okrem toho Trestný zákon v ustanovení § 123 ods. 3 písm. h) kvalifikuje mučivé útrapy ako ťažkú ujmu na zdraví, pričom pri niektorých skutkových podstatách trestných činov spôsobenie ťažkej ujmy na zdraví je znakom kvalifikovanej skutkovej podstaty trestného činu a takéto konanie je postihované prísnejšími trestnými sadzbami oproti základnej skutkovej podstate trestného činu.

V trestnom konaní má poškodený právo uplatniť si nárok na náhradu škody. Podľa § 46 ods. 3 Trestného poriadku poškodený, ktorý má podľa zákona proti obvinenému

nárok na náhradu škody, ktorá mu bola spôsobená trestným činom, je tiež oprávnený navrhnúť, aby súd v odsudzujúcom rozsudku uložil obžalovanému povinnosť nahradiť túto škodu. Návrh musí poškodený uplatniť najneskoršie do skončenia vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania. Z návrhu musí byť zrejmé, z akých dôvodov a v akej výške sa nárok na náhradu škody uplatňuje.

Obeť násilného trestného činu má právo žiadať aj o jednorazové finančné odškodnenie od štátu podľa zákona č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 231/2019 Z. z.

Problematika odškodňovania obetí trestných činov je v Slovenskej republike v gescii Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky. Údaje o odškodňovaní obetí trestných činov nie sú predmetom spracovávania informácií v informačných systémoch Policajného zboru a Policajný zbor nedisponuje relevantnými údajmi o náhradách poskytnutých obetiam trestných činov v rámci odškodnenia.

Osobná mobilita (čl. 20)

Železničná spoločnosť Slovensko, a. s. (ZSSK) – doprava vo verejnom záujme. Na miestach vo vlaku, označených príslušným symbolom, ZSSK prepravuje prednostne:

- a) osobu so zdravotným postihnutím,
- b) osobu so zníženou pohyblivosťou,
- c) držiteľa preukazu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím (ŤZP),
- d) držiteľa preukazu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím so sprievodcom (ŤZP-S).

Prepravu imobilných cestujúcich na vozíku ZSSK prednostne realizuje vo vybraných vlakoch so špeciálnymi vozňami s kupé pre imobilných cestujúcich (s alebo bez zdvíhacej hydraulikovej plošiny), vrátane upraveného sanitárneho zariadenia, ktoré sú označené v CP príslušným symbolom. Podľa povahy prepravy možno dohodnúť v rámci dostupných možností dopravcu prepravu aj vo vozňoch, ktoré nie sú na prepravu imobilných cestujúcich na vozíku usposobené.

Osoby so zdravotným postihnutím, osoby so zníženou pohyblivosťou, držiteľ preukazu fyzickej osoby ŤZP a držiteľ preukazu fyzickej osoby ŤZP-S si môžu objednať pomoc v pokladniciach a v Kontaktnom centre ZSSK, tel. 18 188 (+ 421 24 48 58 188), info@slovakrail.sk.

ZSSK prepravu uskutoční za podmienok, ak bude:

- a) objednaná minimálne 24 hodín pred plánovanou prepravou (vrátane prepravy v povinne miestenkových vlakoch),
- b) cestujúci sa dostaví k plánovanej preprave najneskôr 30 minút pred časom odchodu vlaku,
- c) v prípade prepravy imobilného cestujúceho na vozíku je vozík zabezpečený účinnou ručnou brzdou a popruhmi na upevnenie vo vozni.

ZSSK držiteľov preukazov fyzickej osoby ŤZP a preukazov fyzickej osoby ŤZP-S, vydaných obvodnými úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny v SR podľa zákona č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia prepravuje za zľavnené cestovné.

ZSSK sprievodcu držiteľa preukazu ŤZP-S:

- prepravuje v 2. vozňovej triede bezplatne bez potreby zaplataenia príplatku na vlaky EC a to aj v prípade, ak si držiteľ preukazu uplatňuje nárok na iné zľavnené cestovné, resp. na cestovný lístok na bezplatnú prepravu,
- prepravuje v 1. vozňovej triede za cestovné podľa cenníka ZSSK, a v prípade použitia vlaku EC je povinný uhradiť príplatok podľa platného cenníka,
- prepravuje v prípade použitia vlaku SC za príplatok podľa platného cenníka (okrem psa so špeciálnym výcvikom).

ZSSK prepravuje dieťa do dovŕšenia 6. roku veku a zároveň držiteľa preukazu ŤZP bezplatne v 2. vozňovej triede vrátane jeho sprievodcu. V prípade použitia vlaku SC sú obaja povinní uhradiť príplatok podľa cenníka. Držiteľovi preukazu ŤZP-S sa poskytuje aj bezplatná preprava vozíka pre imobilného cestujúceho, detského kočíka pre imobilné dieťa, psa so špeciálnym výcvikom.

RegioJet a. s. – doprava vo verejnom záujme:

Dopravca prepravuje držiteľov:

- a) Preukazu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím,
- b) Preukazu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím so sprievodcom,
- c) Preukazu občana s ťažkým zdravotným postihnutím,
- d) Preukazu občana s ťažkým zdravotným postihnutím s potrebou sprievodcu vydanými obvodnými úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny v SR, sa prepravujú za zľavnené osobitné cestovné REGIO ťzp.

Ak držiteľom niektorého z preukazov je dieťa do dovŕšenia 6 roku veku, bezplatne sa prepravuje dieťa aj jeho sprievodca.

RegioJet držiteľovi Preukazu fyzickej osoby ŤZP-S alebo Preukazu občana s ťažkým zdravotným postihnutím s potrebou sprievodcu okrem zliav poskytuje aj bezplatnú prepravu:

- a) sprievodcu,
- b) vozíka pre imobilného cestujúceho,
- c) detského kočíka pre imobilné dieťa,
- d) psa so špeciálnym výcvikom.

Podmienky poskytovania zliav v železničnej preprave na území Slovenskej republiky sú v súčasnosti upravené Uznesením vlády Slovenskej republiky č. 530/2014 zo dňa 22. októbra 2014 a Uznesením vlády Slovenskej republiky č. 590/2014 zo dňa 20. novembra 2014. Nárok na bezplatnú prepravu majú osoby so štátnym občianstvom členského štátu Európskej únie alebo s trvalým pobytom v členskom štáte Európskej únie v rámci vnútroštátnej prepravy vo vozňoch 2. triedy, a to aj poberatelia dôchodkov podľa zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (poberatelia starobného dôchodku, predčasného starobného dôchodku, sirotského dôchodku, vdovského alebo vdoveckého dôchodku, invalidného dôchodku). Držitelia preukazov osoby s ŤZP a ŤZP-S alebo osoby so zdravotným

postihnutím, ktoré nemajú priznaný ani jeden z vyššie uvedených dôchodkov, nemajú nárok na bezplatnú prepravu. Železničná spoločnosť Slovensko však poskytuje držiteľom preukazov ŤZP a ŤZP-S zľavu na cestovnom vo výške 60 % z ceny obyčajného celého cestovného.

Sloboda prejavu a presvedčenia a prístup k informáciám (čl. 21)

Sprístupňovanie audiovizuálnych diel pre osoby so zrakovým a sluchovým postihnutím - Slovenský filmový ústav realizuje (ďalej len „SFÚ“) vydávanie nosičov (DVD a Blu-ray) slovenských filmov spolu s audiokomentárom pre osoby so zrakovým postihnutím a súčasne so slovenskými titulkami pre osoby so sluchovým postihnutím a súčasne s anglickými titulkami. SFÚ tieto nosiče, vrátane nosičov, ktoré boli vydané v prechádzajúcich rokoch šíri.

V roku 2018 boli vydané nasledovné nosiče so slovenskými filmami:

- 3-DVD kolekcia animovaných filmov Best of Viktor Kubal
- DVD – celovečerný film režiséra Dušana Hanáka Tichá radosť
- DVD – celovečerný film režiséra Dušana Hanáka Súkromné životy
- DVD – celovečerný film režiséra Juraja Jakubiska Nevera po slovensky
- DVD – celovečerný film režiséra Petra Solana Prípád Barnabáš Kos
- Blu-ray – celovečerný film režiséra Petra Solana Prípád Barnabáš Kos
- 3 DVD – 6x Dežo Ursíny – výber z dokumentárnej tvorby
- DVD Obrazy (proti) extrémizmu, obsahujúce šesť krátkometrážnych, najmä non-fiction filmov (osem z produkcie VŠMU a osem z archívu SFÚ), spárovaných do spoločensky závažných tém v spolupráci s VŠMU.

V roku 2019 boli vydané nasledovné nosiče so slovenskými filmami:

- DVD Maľovánky – Spievanky kolekcia so štvordielnym animovaným cyklom režisérky Heleny Rabarovej - Slávikovej pre deti do 6 rokov
- 2-DVD s výberom 16-tich dokumentárnych filmov z obdobia 60-tych rokov Slovenský dokumentárny film 60. Zostavovateľmi kolekcie diel obsiahnutých na dvojici DVD boli Rudolf Urc a Pavel Branko
- 3-DVD – Zlatý fond slovenskej kinematografie I. - Statočný zlodej, Skalní v ofsajde a Šťastie príde v nedeľu – slovenské filmové komédie režiséra Jána Lacka, v atraktívnom zberateľskom balení
- 2- DVD – Zlatý fond slovenskej kinematografie II. – Pásla kone na betóne režiséra Štefana Uhera a Sladké starosti režiséra Juraja Herza
- 2-DVD – Zlatý fond slovenskej kinematografie III. – Katka režiséra Jána Kadára a Čert nespí režisérov Petra Solana a Františka Žáčka.

SFÚ realizuje v Kine Lumière premietanie filmov so slovenskými, prípadne českými titulkami, čím umožňuje šírenie kinematografie aj pre sluchovo postihnutých: v roku 2018 bolo celkom 3 827 projekcií, z toho 2 501 s titulkami (65,35%), v roku 2019 bolo celkom 3 996 projekcií z toho 2 599 s titulkami (65,04 %).

SFÚ realizuje v Kine Lumière premietanie filmov v spolupráci s občianskym združením RATA inkluzívne projekcie pre deti s poruchou autistického spektra a ADHD – celkom 30 predstavení – 771 divákov.

Vzdelávanie (čl. 24)

Školská integrácia detí a žiakov so zdravotným znevýhodnením bez detí s intelektovým nadaním

Rok		Počet integrovaných detí a žiakov									
		úhrnom	v tom								
			syndróm autizmu	postihnutie			NKS	telesné	vývinové poruchy		iné
				mentálne	sluchové	zrakové			správania	učenia	
2013	materské	513	52	111	34	30	115	109	49	13	.
	základné	22 576	301	3 523	350	266	1 200	637	764	12 284	3 251
	stredné	6 887	64	.	138	105	.	358	309	5 913	.
	spolu	29 976	417	3 634	522	401	1 315	1 104	1 122	18 210	3 251
2014	materské	579	56	98	42	49	115	84	34	2	99
	základné	25 443	406	3 652	358	269	1 448	590	778	13 765	4 177
	stredné	7 660	79	.	165	178	.	333	300	5 985	620
	spolu	33 682	541	3 750	565	496	1 563	1 007	1 112	19 752	4 896
2015	materské	592	69	71	41	36	145	66	28	6	130
	základné	25 954	491	3 882	367	238	1 602	555	711	13 368	4 740
	stredné	8 302	118	.	197	188	.	313	161	6 659	666
	spolu	34 848	678	3 953	605	462	1 747	934	900	20 033	5 536
2016	materské	496	59	53	32	37	92	75	20	9	119
	základné	26 781	617	3 811	393	264	1 787	558	536	13 713	5 102
	stredné	8 798	128	.	197	186	.	313	124	7 046	804
	spolu	36 075	804	3 864	622	487	1 879	946	680	20 768	6 025
2017	materské	550	77	47	44	34	135	66	26	9	112
	základné	27 868	705	3 670	433	276	2 103	507	561	14 147	5 466
	stredné	9 172	161	.	186	180	.	286	117	7 397	845
	spolu	37 590	943	3 717	663	490	2 238	859	704	21 553	6 423
2018	materské	554	90	52	46	20	146	62	26	.	112
	základné	28 822	818	3 300	453	291	2 522	505	530	15 285	5 118
	stredné	9 519	201	.	183	148	.	246	101	7 744	896
	spolu	38 895	1 109	3 352	682	459	2 668	813	657	23 029	6 126

Materské, špeciálne materské školy bez škôl pri zdravotníckych zariadeniach

Rok		Materské školy			Špeciálne materské školy		
		počet			počet		
		škôl	učiteľov	detí	škôl	učiteľov	detí
2013	štátne	2 716	14 001	145 497	41	226	921
	súkromné	89	505	3 970	7	26	128
	cirkevné	65	335	3 592	3	10	56
	spolu	2 870	14 841	153 059	51	262	1 105
2014	štátne	2 725	14 252	147 939	44	240	1 013
	súkromné	101	559	4 528	7	29	133
	cirkevné	70	364	3 935	3	11	63
	spolu	2 896	15 175	156 402	54	280	1 209
2015	štátne	2 734	14 490	148 456	47	264	1 104
	súkromné	127	671	5 240	7	30	141
	cirkevné	74	404	4 260	4	13	72
	spolu	2 935	15 565	157 956	58	307	1 317
2016	štátne	2 744	14 777	148 971	53	281	1 201
	súkromné	137	738	5 632	7	32	138
	cirkevné	78	434	4 478	4	15	77
	spolu	2 959	15 949	159 081	64	328	1 416
2017	štátne	2 742	14 975	149 017	55	310	1 291
	súkromné	156	842	6 444	8	38	155
	cirkevné	86	473	4 848	4	19	75
	spolu	2 984	16 290	160 309	67	367	1 521
2018	štátne	2 748	15 211	150 340	60	329	1 384
	súkromné	164	913	6 947	9	45	190
	cirkevné	89	512	5 055	5	19	93
	spolu	3 001	16 636	162 342	74	393	1 667

Špeciálne školy bez škôl pri zdravotníckych zariadeniach (bez intelektovo nadaných)

Rok	Počet žiakov v špeciálnych školách materských		Počet žiakov v špeciálnych triedach materských
	2013	štátne	772
súkromné		128	0
cirkevné		47	9
spolu		947	158
2014	štátne	864	149
	súkromné	133	0
	cirkevné	54	9
	spolu	1 051	158
2015	štátne	949	155
	súkromné	141	0
	cirkevné	60	12
	spolu	1 150	167
2016	štátne	1 039	162
	súkromné	138	0
	cirkevné	59	18
	spolu	1 236	180
2017	štátne	1 139	152
	súkromné	149	6
	cirkevné	68	7
	spolu	1 356	165
2018	štátne	1 209	175
	súkromné	178	12
	cirkevné	85	8
	spolu	1 472	195

Počty odborných zamestnancov k 15. 09. 2019 podľa typu školy a krajov

(súhrn)

	Školský psychológ	Školský špeciálny pedagóg	Asistent učiteľa	Iní odborní zamestnanci (napr. liečebný pedagóg, sociálny pedagóg)
1. MŠ	16	52	276	0
2. ZŠ	314	831	3902	167

3. ŠMŠ a ŠZŠ	44	0	903	0
4. Stredné školy	132	57	109	0
Celkový súčet	506	940	5190	167
<hr/>				
Bratislava	119	129	455	18
1. MŠ	6	0	17	0
2. ZŠ	72	120	342	18
3. ŠMŠ a ŠZŠ	15	0	92	0
4. Stredné školy	26	9	4	0
Trnava	55	61	428	2
1. MŠ	4	2	28	0
2. ZŠ	34	54	317	2
3. ŠMŠ a ŠZŠ	1	0	72	0
4. Stredné školy	16	5	11	0
Trenčín	33	100	411	19
1. MŠ	0	2	7	0
2. ZŠ	25	90	330	19
3. ŠMŠ a ŠZŠ	1	0	65	0
4. Stredné školy	7	8	9	0
Nitra	53	113	552	17
1. MŠ	0	3	19	0
2. ZŠ	34	100	441	17
3. ŠMŠ a ŠZŠ	4	0	80	0
4. Stredné školy	15	10	12	0
Žilina	56	199	758	8
1. MŠ	1	4	20	0
2. ZŠ	35	182	610	8
3. ŠMŠ a ŠZŠ	3	0	111	0
4. Stredné školy	17	13	17	0
Banská Bystrica	54	97	765	17
1. MŠ	0	4	40	0
2. ZŠ	42	89	613	17
3. ŠMŠ a ŠZŠ	5	0	103	0
4. Stredné školy	7	4	9	0

Prešov	35	141	996	47
1. MŠ	4	23	92	0
2. ZŠ	23	113	651	47
3. ŠMŠ a SZŠ	5	0	223	0
4. Stredné školy	3	5	30	0
Košice	101	100	825	39
1. MŠ	1	14	53	0
2. ZŠ	49	83	598	39
3. ŠMŠ a SZŠ	10	0	157	0
4. Stredné školy	41	3	17	0
Celkový súčet	506	940	5190	167

Pokiaľ ide o financovanie vzdelávania detí a žiakov so zdravotným znevýhodnením, v súčasnosti sa uskutočňuje na základe zvýšeného koeficientu na žiaka so zdravotným znevýhodnením, pričom pri identickom zdravotnom znevýhodnení je výška koeficientu nižšia v špeciálnej škole ako je určená jeho výška n vzdelávanie žiaka v bežnej základnej škole pozri Prílohu č. 8 k nariadeniu vlády č. 630/2008 Z. z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti rozpisu finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu pre školy a školské zariadenia (Klasifikáciu žiakov so zdravotným znevýhodnením a všeobecným intelektovým nadaním v špeciálnych základných školách, v špeciálnych triedach základných škôl a v triedach základných škôl pre výpočet koeficientu personálnej náročnosti).

Skupina	Koeficient pre špeciálne základné školy	Koeficient pre špeciálne triedy v základných školách a pre individuálne začlenených žiakov v triedach základných škôl	Zaradenie žiaka do skupiny podľa zdravotného znevýhodnenia a všeobecného intelektového nadania
1.	1,000	1,500	žiak so všeobecným intelektovým nadaním [<u>§ 103 ods. 1 písm. a) prvý bod zákona č. 245/2008 Z. z.</u>],
2.	1,286	1,930	žiak s vývinovou poruchou učenia [<u>§ 94 ods. 2 písm. i) zákona č. 245/2008 Z. z.</u>], žiak s mentálnym postihnutím vzdelávaný podľa variantu A [<u>§ 94 ods. 2 písm. a) a § 97 ods. 5 písm. a) zákona č. 245/2008 Z. z.</u>], žiak s poruchou správania [<u>§ 128 ods. 1 zákona č. 245/2008 Z. z.</u>], žiak s poruchou aktivity a pozornosti [<u>§ 2 písm. n) zákona č. 245/2008 Z. z.</u>],
3.	1,500	2,265	žiak s mentálnym postihnutím vzdelávaný podľa variantu B [<u>§ 94 ods. 2 písm. a) a § 97 ods. 5 písm. b) zákona č. 245/2008 Z. z.</u>], žiak s narušenou komunikačnou schopnosťou [<u>§ 94 ods. 2 písm. e) zákona č. 245/2008 Z. z.</u>], slabozraký žiak, žiak so zvyškami zraku a žiak s poruchou binokulárneho videnia [<u>§ 3 ods. 2 písm. a), b) a d) vyhlášky č. 322/2008 Z. z.</u>],

			nedoslýchavý žiak, žiak s kochleárnym implantátom [§ 94 ods. 2 písm. b) zákona č. 245/2008 Z. z., § 3 ods. 1 písm. a) a b) vyhlášky č. 322/2008 Z. z.], žiak s telesným postihnutím okrem nechodiacich žiakov [§ 94 ods. 2 písm. d) zákona č. 245/2008 Z. z.],
4.	1,800	2,710	nepočujúci žiak [§ 94 ods. 2 písm. b) zákona č. 245/2008 Z. z., § 3 ods. 1 písm. a) a b) vyhlášky č. 322/2008 Z. z.], nevidiaci žiak [§ 3 ods. 2 písm. c) vyhlášky č. 322/2008 Z. z.], žiak s telesným postihnutím – nechodiaci žiak [§ 94 ods. 2 písm. d) zákona č. 245/2008 Z. z.],
5.	2,250	3,390	žiak s mentálnym postihnutím vzdelávaný podľa variantu C [§ 94 ods. 2 písm. a) a § 97 ods. 5 písm. c) zákona č. 245/2008 Z. z.], žiak s viacnásobným postihnutím vzdelávaný podľa variantu A [§ 94 ods. 2 písm. a) a k) a § 97 ods. 5 písm. a) zákona č. 245/2008 Z. z.], žiak s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami bez mentálneho postihnutia [§ 94 ods. 2 písm. f) zákona č. 245/2008 Z. z.],
6.	4,500	6,790	žiak s viacnásobným postihnutím vzdelávaný podľa variantu B alebo variantu C [§ 94 ods. 2 písm. a) a k) a § 97 ods. 5 písm. b) a c) zákona č. 245/2008 Z. z.], žiak s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím [§ 94 ods. 2 písm. f) zákona č. 245/2008 Z. z.], hluchoslepý žiak [§ 94 ods. 2 písm. h) zákona č. 245/2008 Z. z.].

Zdroj: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2008/630/20190101>

Ako príklad uvádzame pridelenie finančných prostriedkov na osobné náklady asistenta učiteľa pre žiakov so zdravotným znevýhodnením z kapitoly MŠVVaŠ SR a MV SR za roky 2018 a 2019:

- Rok 2018: Od 01. 01. 2018 do 31. 08. 2018 – 2 312,47 asistentov učiteľa/ 15 523 004 €; od 01. 09. 2018 do 31. 12. 2018 - 2 374 asistentov učiteľa / 7 976 640 €.
- Rok 2019: Od 01. 01. 2019 do 31. 08. 2019 – 2 377 asistentov učiteľa / 17 574 478 €; od 01. 09. 2019 do 31. 12. 2019 3 108, 3 asistentov učiteľa / 11 488 390 €.
- Mesačný normatív na asistenta učiteľa bol v roku 2018 840 € a v roku 2019 – 924 €.

Súčasný stav študentov vysokých škôl so špecifickými potrebami:

Špecifická potreba	Počet študentov na verejných vysokých školách
nedoslýchavý študent	43
nepočujúci študent	17
nevidiaci študent	13
slabozraký študent	76

študent s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami	37
študent s chronickým ochorením	308
študent s poruchami učenia	304
študent s telesným postihnutím dolných končatín	137
študent s telesným postihnutím horných končatín	79
študent so psychickým ochorením	109
študent so zdravotným oslabením	126
Celkom	1 249

Aktuálny počet špeciálnych pedagogických pracovísk na vysokých školách:

Vysoká škola	Podporné centrum
Univerzita Komenského v Bratislave	Centrum podpory študentov so ŠP (CEZAP)
Technická univerzita v Košiciach	Bezbariérové centrum TU v Košiciach (BBC TUKE)
Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka Trenčín	Centrum podpory pre študentov so špecifickými potrebami
Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach	Univerzitné poradenské centrum (UNIPOC)
Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre	Poradenské a servisné centrum pre študentov
Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave	Centrum podpory študentov so špecifickými potrebami
Katolícka univerzita v Ružomberku	Centrum poskytovania poradenstva (Knižnica KU)
Trnavská univerzita, Trnava	Centrum podpory študentov
Slovenská technická univerzita Bratislava	Poradenské centrum STU
FEM Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre	Centrum pedagogiky a psychologického poradenstva
Žilinská Univerzita	Centrum psychologickéj podpory

Práca a zamestnávanie (čl. 27)

K predmetnému článku uvádzane nasledovné:

Vývoj miery ekonomickej aktivity, zamestnanosti a nezamestnanosti obyvateľstva so ZP

%

Indikátor	2017	2018
<i>Spolu</i>		
miera ekonomickej aktivity	19,8	20,9

miera zamestnanosti	17,1	18,7
miera nezamestnanosti	13,8	10,4
<i>Muži</i>		
miera ekonomickej aktivity	20,4	22,0
miera zamestnanosti	17,4	19,2
miera nezamestnanosti	14,7	12,7
<i>Ženy</i>		
miera ekonomickej aktivity	19,4	19,9
miera zamestnanosti	16,9	18,3
miera nezamestnanosti	13,0	8,1

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS UDB 2013-2018

Celkový počet pracujúcich občanov so zdravotným postihnutím v roku 2018 bol o 14,7 % vyšší ako v roku 2017, pričom tempo ich medziročného rastu bolo výrazne rýchlejšie ako celkový rast zamestnanosti v SR v rovnakom období (priemer za SR bol 1,4 %). Zvyšuje sa aj ich podiel na celkovej zamestnanosti SR. Keď v roku 2017 sa občania so zdravotným postihnutím podieľali 2,6 % na celkovej zamestnanosti v SR v roku 2018 to bolo 2,9 %.

Positívne je tiež, že v roku 2018 v porovnaní s rokom 2017 sa zvýšil podiel pracujúcich občanov so zdravotným postihnutím, ktorí mali stálu prácu (v priemere o 3 p.b.).

Podiel pracujúceho obyvateľstva so ZP podľa typu práce (v %)

Indikátor	2017	2018
práca stála	70,2	73,2
práca dočasná	16,5	13,3
práca aktivačná	1,5	2,2

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS UDB 2013-2018

Positívne tendencie vo vývoji zamestnanosti občanov so zdravotným postihnutím pokračovali aj v priebehu roku 2019. V 4. štvrtroku 2019 pracovalo priemerne 78,7 tis. občanov so zdravotným postihnutím, čo predstavovalo 3,0 % z celkového počtu pracujúcich v SR v 4. štvrtroku 2019. V porovnaní s rovnakým obdobím roku 2018 sa počet pracujúcich občanov so zdravotným postihnutím medziročne zvýšil o 8,9 %, pričom celkový rast zamestnanosti v SR za rovnaké obdobie bol 0,1 %.

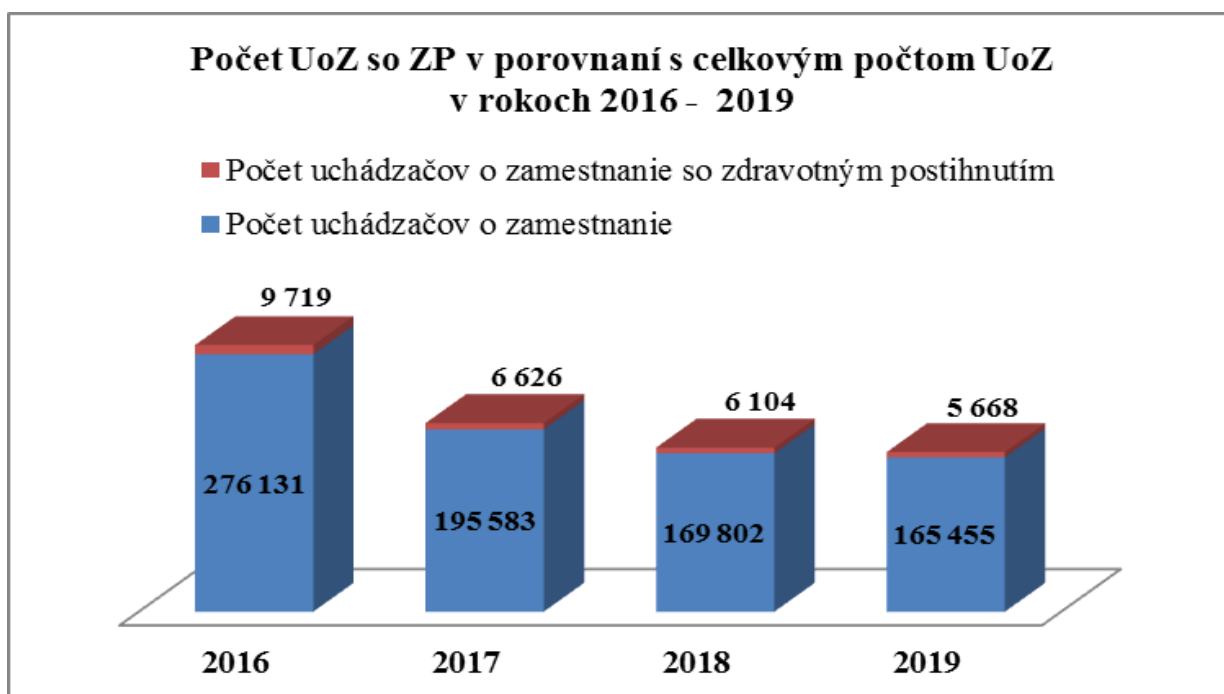
Situácia na trhu práce v oblasti nezamestnanosti vrátane nezamestnanosti občanov so zdravotným postihnutím (OZP)

Prehľad vývoja počtu uchádzačov o zamestnanie so zdravotným postihnutím (ďalej aj „UoZ so ZP“) na celkovom počte uchádzačov o zamestnanie (ďalej aj „UoZ“) v rokoch 2016 až 2019 je uvedený v nasledovnej tabuľke a grafe:

Ukazovateľ/rok	2016	2017	2018	2019
Počet UoZ (stav k 31.12. prísl. roka)	276 131	195 583	169 802	165 455
Priemerná miera evidovanej nezamestnanosti (stav k 31.12. prísl. roka) v %	9,48	7,06	5,42	5,00
Počet UoZ so ZP (stav k 31.12. prísl. roka)	9 719	6 626	6 104	5 668
Podiel UoZ so ZP (v %)	3,5	3,3	3,6	3,4

Zdroj: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

Ako vidieť z uvedenej tabuľky a grafu, počet UoZ so ZP priamo úmerne klesá s poklesom celkového počtu UoZ.

Vývoj počtu chránených dielní a chránených pracovísk a počtu OZP

Vývoj počtu chránených dielní (CHD) a chránených pracovísk (CHP) vrátane počtu OZP v CHD a CHP, resp. vykonávajúcich samostatnú zárobkovú činnosť (SZČ) v CHP bol v rokoch 2016-2019 nasledovný:

		z toho			Počet OZP	
--	--	--------	--	--	-----------	--

Rok (stav ku koncu roka)	Počet CHD a CHP	Počet CHD	Počet CHP	Počet CHP/SZČ* z celkového počtu CHP	Celkový počet pracujúcich v CHD a CHP	pracujúcich v CHD a CHP, vrátane SZČO so ZP vykonávajúcich SZČ v CHP	Počet OZP pracujúcich v CHD bez OZP na CHP
2016	6 030	1 683	4 347	1 813	11 899	10 587	6 240
2017	5 991	1 660	4 331	1 841	11 830	10 503	6 172
2018	6 083	1 687	4 396	1 812	11 945	10 584	6 188
2019	5 694	1 554	4 140	1 728	11 129	9 875	5 735

Zdroj: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

Podľa Zoznamu CHD/CHP, ktorý vedie Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, k 31.12.2019 boli na celkovom počte CHD a CHP väčšinovo zastúpené CHP - 4 140 a ich podiel na celkovom počte CHD/CHP dosiahol 72,7 %. CHD bolo evidovaných 1 554 a oproti rovnakému obdobiu roku 2016 sa ich počet znížil o 129. Počet OZP pracujúcich v CHD (bez OZP zamestnaných, resp. vykonávajúcich SZČ na CHP) predstavoval 5 735 občanov a oproti roku 2016 poklesol o viac ako 500 OZP.

V zmysle Čl. 1 Základných zásad Zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov fyzické osoby majú právo na prácu a na slobodnú voľbu zamestnania, **na spravodlivé a uspokojivé pracovné podmienky a na ochranu proti svojvoľnému prepusteniu zo zamestnania v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania** ustanovenou pre oblasť pracovnoprávných vzťahov osobitným zákonom o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon). Tieto práva im patria bez akýchkoľvek obmedzení a diskriminácie z dôvodu **nepriaznivého zdravotného stavu alebo zdravotného postihnutia**, s výnimkou prípadu, ak rozdielne zaobchádzanie je odôvodnené povahou činností vykonávaných v zamestnaní alebo okolnosťami, za ktorých sa tieto činnosti vykonávajú, ak tento dôvod tvorí skutočnú a rozhodujúcu požiadavku na zamestnanie pod podmienkou, že cieľ je legitímny a požiadavka primeraná.

Podľa Čl. 8 Základných zásad Zákonníka práce zamestnávateľa sú povinní robiť opatrenia v záujme ochrany života a zdravia zamestnancov pri práci a zodpovedajú podľa tohto zákona za škody spôsobené zamestnancom pracovným úrazom alebo chorobou z povolania. Zamestnanci majú právo na hmotné zabezpečenie pri neschopnosti na prácu, v starobe a v súvislosti s tehotenstvom a rodičovstvom na základe predpisov o sociálnom zabezpečení. **Zamestnancom so zdravotným postihnutím zamestnávateľ zabezpečuje pracovné podmienky umožňujúce im uplatniť a rozvíjať ich schopnosti na prácu s ohľadom na ich zdravotný stav.** Pracovnoprávne vzťahy sú v čase neschopnosti zamestnancov na prácu z dôvodov choroby, úrazu, tehotenstva alebo materstva a rodičovstva vo zvýšenej miere chránené zákonom.

V zmysle § 13 Zákonníka práce zamestnávateľ je v pracovnoprávných vzťahoch povinný zaobchádzať so zamestnancami v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania ustanovenou pre oblasť pracovnoprávných vzťahov osobitným zákonom o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov

(antidiskriminačný zákon). V pracovnoprávných vzťahoch sa zakazuje diskriminácia zamestnancov z dôvodu **nepriaznivého zdravotného stavu alebo zdravotného postihnutia**.

Zamestnanec **má právo podať zamestnávateľovi sťažnosť** v súvislosti s porušením vyššie uvedenej zásady rovnakého zaobchádzania, zamestnávateľ je povinný na sťažnosť zamestnanca bez zbytočného odkladu odpovedať, vykonať nápravu, upustiť od takého konania a odstrániť jeho následky.

Zamestnanec, ktorý sa domnieva, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli dotknuté nedodržaním zásady rovnakého zaobchádzania, **môže sa obrátiť na súd** a domáhať sa právnej ochrany ustanovenej osobitným zákonom o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon).

Podľa § 66 Zákonníka práce zamestnancovi so zdravotným postihnutím môže dať zamestnávateľ **výpoveď len s predchádzajúcim súhlasom príslušného úradu práce, sociálnych vecí a rodiny**, inak je výpoveď neplatná. Tento súhlas sa nevyžaduje, ak ide o výpoveď dávanú zamestnancovi, ktorý dosiahol vek určený na nárok na starobný dôchodok, alebo z dôvodov ustanovených v § 63 ods. 1 písm. a) a e) Zákonníka práce.

Podľa § 41 ods. 8 Zákonníka práce zamestnávateľ pri prijímaní fyzickej osoby do zamestnania nesmie porušiť zásadu rovnakého zaobchádzania, ak ide o prístup k zamestnaniu (§ 13 ods. 1 a 2 Zákonníka práce). Ak zamestnávateľ pri vzniku pracovného pomeru poruší tieto povinnosti, fyzická osoba má právo na primeranú peňažnú náhradu (§ 41 ods. 9 Zákonníka práce).

Podľa § 90 ods. 11 Zákonníka práce ak to prevádzka zamestnávateľa dovoľuje, zamestnávateľ je povinný povoliť zamestnancovi na jeho žiadosť zo zdravotných dôvodov alebo z iných vážnych dôvodov na jeho strane **vhodnú úpravu určeného týždenného pracovného času** alebo ju s ním za tých istých podmienok dohodnúť v pracovnej zmluve.

Podľa § 158 ods. 1 Zákonníka práce zamestnávateľ je povinný zamestnávať zamestnanca so zdravotným postihnutím na vhodných pracovných miestach a umožňovať mu výcvikom alebo štúdiom získanie potrebnej kvalifikácie, ako aj starať sa o jej zvyšovanie. Ďalej je zamestnávateľ povinný utvárať podmienky, aby zamestnanec mal možnosť pracovného uplatnenia, a zlepšovať vybavenie pracovísk, aby mohol dosahovať, ak je to možné, rovnaké pracovné výsledky ako ostatní zamestnanci a aby mu bola práca čo najviac uľahčená.

Pre zamestnanca so zdravotným postihnutím, ktorého nemožno zamestnať za obvyklých pracovných podmienok, môže zamestnávateľ zriadiť chránenú dielňu alebo chránené pracovisko.

Podľa § 159 Zákonníka práce zamestnávateľ umožní zamestnancovi so zdravotným postihnutím teoretickú prípravu alebo praktickú prípravu (rekvalifikáciu) s cieľom zachovať, zvýšiť, rozšíriť alebo zmeniť doterajšiu kvalifikáciu alebo ju prispôbiť technickému rozvoju na udržanie zamestnanca v pracovnom pomere.